

МӨНГӨН УСНААС ТАТГАЛЗЪЯ!
MAKE MERCURY HISTORY!

ХУАНЛИ

2024-2025

Санхүүжүүлэгч:

Үндсэн хэрэгжүүлэгч:

Хамтрагчид:

БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ

МӨНГӨН УСНААС ТАТГАЛЗЪЯ! MAKE MERCURY HISTORY!

planetGOLD Монгол төслөөс Мөнгөн усны тухай **Минаматагийн конвенцын** зорилтыг хэрэгжүүлэх, мөн алтны бичил уурхайд мөнгөн усны хэрэглээг зогсооход хувь нэмэр оруулах төслийн үндсэн зорилгын хүрээнд 2023 онд Сэлэнгэ аймгийн Мандал сум болон Түнхэл тосгоны ЕБС-ийн бага, дунд ангийнхны дунд **“Мөнгөн уснаас татгалзъя”** сэдэвт гар зургийн уралдаан зохион байгууллаа.

Уг уралдааныг Мандал сумын Бичил уурхайн жендэрийн зөвлөл санаачлан, Мандал сумын Хүүхдийн ордон болон Түнхэл тосгоны ЕБС-тай хамтран зохион байгуулж, уралдаанд нийт 500 гаруй хүүхэд оролцсон юм.

Уралдаанд ирсэн бүтээлүүдэд мөнгөн ус, тэр дундаа түүний хор уршгийн талаар хүүхдүүд хэрхэн бодлогоо уран сайхнаар илэрхийлсний сацуу хүүхдүүдийн байгалиа хамгаалах сэдэл, хүсэл ихээхэн мэдрэгдэж байсан нь уралдааныг зохион байгуулагчдын зүгээс талархууштай байлаа.

Эрхэм та энэхүү хуанлигаас уралдаанд шалгарсан шилдэг бүтээлүүдийг тольдож, байгаль эхээ хамгаалахын төлөөх хүүхдүүдийн хүсэл эрмэлзлийг шимтэн сонирхоорой.

МАНДАЛ СУМАНД ЗОХИОН БАЙГУУЛСАН
ШАГНАЛ ГАРДУУЛАХ ЁСЛОЛЫН ВИДЕОГ
ЭНДЭЭС ҮЗНЭ ҮҮ

ТҮНХЭЛ ТОСГОНД ЗОХИОН БАЙГУУЛСАН
ШАГНАЛ ГАРДУУЛАХ ЁСЛОЛЫН ВИДЕОГ
ЭНДЭЭС ҮЗНЭ ҮҮ

Нэгдүгээр сар

Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан	Бямба	Ням
1 Шинэ жил	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

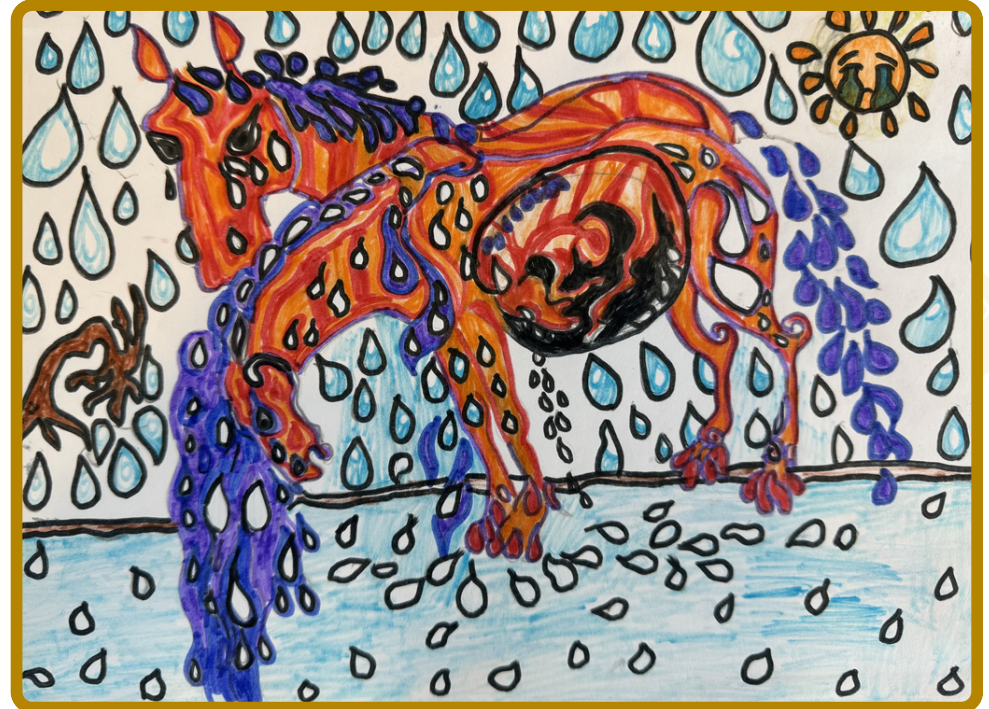
Сэлэнгэ аймгийн Мандал сум

Бага ангийн төрөлд шалгарсан бүтээлүүд

ТЭРГҮҮН БАЙР

Мандал сумын 2-р сургуулийн 2а ангийн
сурагч Г.Маралгуа

ДЭД БАЙР

Мандал сумын 1-р сургуулийн 5в ангийн
сурагч Л.Есүй-Үжин

Хоёрдугаар сар

Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан	Бямба	Ням
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10 Цагаан сар	11 Цагаан сар
12 Цагаан сар	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

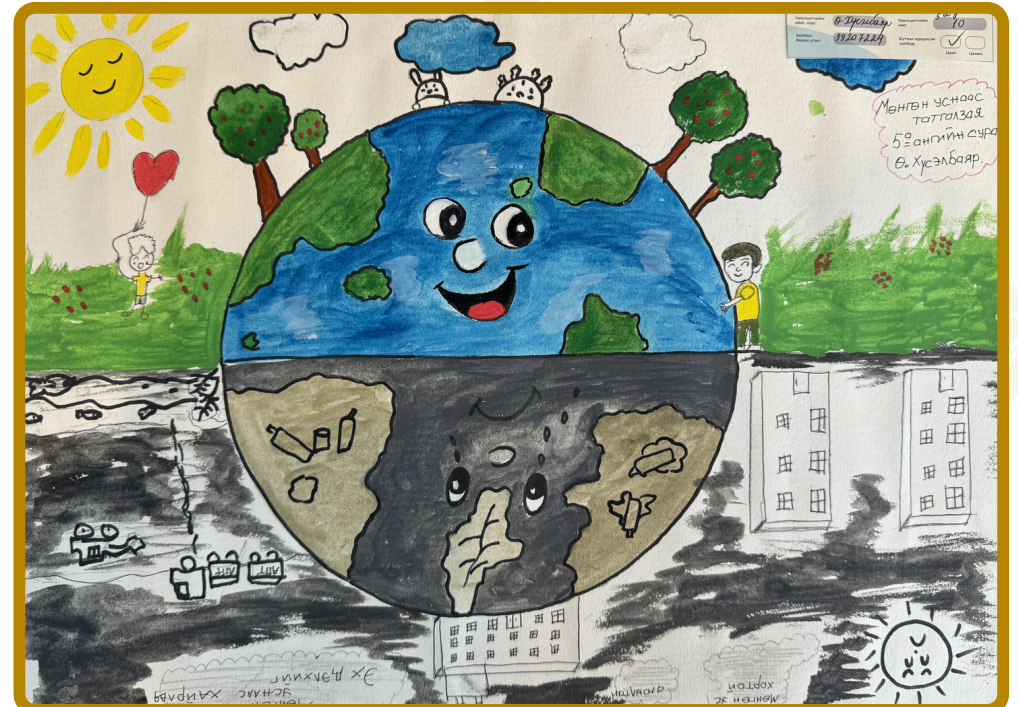
Сэлэнгэ аймгийн Мандал сум

Бага ангийн төрөлд шалгарсан бүтээлүүд

ГУРАВДУГААР БАЙР

Мандал сумын 3-р сургуулийн 5а ангийн сурагч С.Гэгээнээ

ТУСГАЙ БАЙР

Мандал сумын 3-р сургуулийн 5а ангийн сурагч Ө.Хүсэлбаяр

Гуравдугаар сар

Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан	Бямба	Ням
				1	2	3
4	5	6	7	8 Олон улсын эмэгтэйчүүдийн өдөр	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18 Монгол цэргийн өдөр	19	20	21	22 Дэлхийн усны өдөр	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Сэлэнгэ аймгийн Мандал сум

Дунд ангийн төрөлд шалгарсан бүтээлүүд

ТЭРГҮҮН БАЙР

Мандал сумын 1-р сургуулийн 8в ангийн
сурагч А.Мөнхжин

ДЭД БАЙР

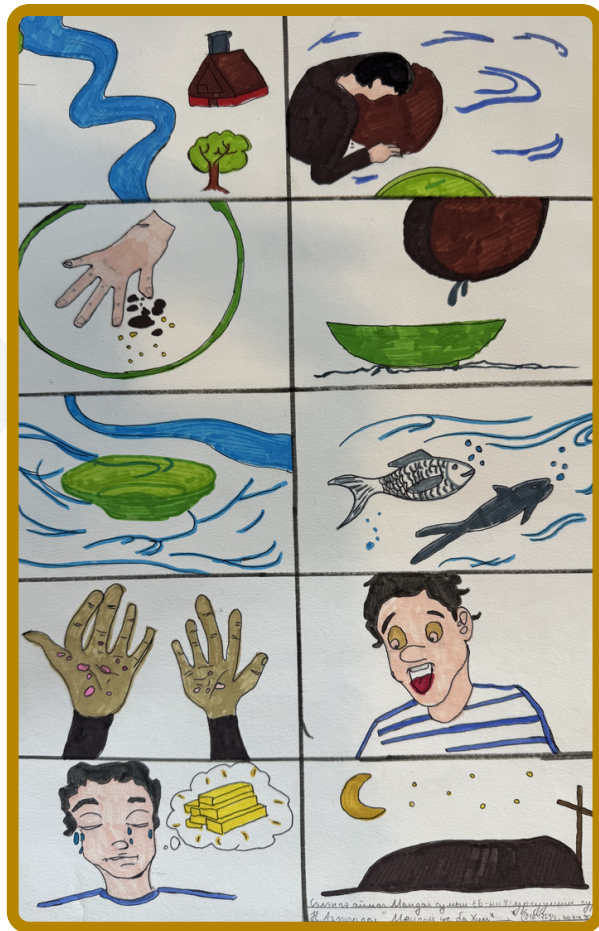
Мандал сумын 1-р сургуулийн 9в ангийн
сурагч А.Учрал

Дөрөвдүгээр сар

Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан	Бямба	Ням
1	2	3	4	5	6	7 Дэлхийн эрүүл мэндийн өдөр
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22 Эх дэлхийн өдөр	23	24	25	26	27	28 Олон улсын хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын өдөр
29	30					

Сэлэнгэ аймгийн Мандал сум

Дунд ангийн төрөлд шалгарсан бүтээлүүд

ГУРАВДУГААР БАЙР

Мандал сумын 4-р сургуулийн 8а ангийн
сурагч Н.Азжаргал

ТУСГАЙ БАЙР

Мандал сумын 3-р сургуулийн 8в ангийн сурагч
Б.Мөнхзаяа

Тавдугаар сар

Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан	Бямба	Ням

		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22 Олон улсын биологийн олон янг байдлын өдөр	23 Бурхан багшийн Их дүйчин өдөр	24	25	26
27	28	29	30	31		

Сэлэнгэ аймгийн Түнхэл тосгон

Бага ангийн төрөлд шалгарсан бүтээлүүд

ТЭРГҮҮН БАЙР

Түнхэл ЕБС-ийн 46 ангийн сурагч
Б. Есөнбилэг

ДЭД БАЙР

Түнхэл ЕБС-ийн 46 ангийн сурагч
Д.Отгонзаяа

Зургаадугаар сар

Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан	Бямба	Ням
					1 Хүүхдийн баяр	2
3	4	5 Дэлхийн байгаль орчны өдөр	6	7	8	9
		НҮБ-ын Байгаль орчны хөтөлбөр байгуулагдав (1972)				
10	11	12	13	14	15 Олон улсын уул уурхайн салбар дахь эмэгтэйчүүдийн өдөр	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25 Алтны бичил уурхайн зөвлөл байгуулагдав* (2008)	26	27	28 Улсын Их Хурлын ээлжит сонгууль	29	30

*Канад Улсын Алтны бичил уурхайн зөвлөл нь Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамтай хамтран planetGOLD Монгол төслийг 2019 оноос хэрэгжүүлж байна.

Сэлэнгэ аймгийн Түнхэл тосгон

Бага ангийн төрөлд шалгарсан бүтээлүүд

ГУРАВДУГААР БАЙР

Түнхэл ЕБС-ийн 3б ангийн сурагч
О.Марал

ТУСГАЙ БАЙР

Түнхэл ЕБС-ийн 4б ангийн сурагч
Б.Амингоо

Долоодугаар сар

Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан	Бямба	Ням

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10 Үндэсний их баяр наадам	11 Үндэсний их баяр наадам	12 Үндэсний их баяр наадам	13 Үндэсний их баяр наадам	14 Үндэсний их баяр наадам
15 Үндэсний их баяр наадам	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Сэлэнгэ аймгийн Түнхэл тосгон

Дунд ангийн төрөлд шалгарсан бүтээлүүд

ТЭРГҮҮН БАЙР

Түнхэл ЕБС-ийн 7а ангийн сурагч
Б.Төгөлдөр

ДЭД БАЙР

Түнхэл ЕБС-ийн 9а ангийн сурагч
Ш.Соёл-Эрдэнэ

Наймдугаар сар

Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан	Бямба	Ням
			1	2	3	4
5	6	7	8 Аавуудын баяр	9	10	11
12	13	14	15	16 Минаматагийн конвенц хүчин төгөлдөр хэрэгжиж эхлэв (2017)	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Есдүгээр сар

Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан	Бямба	Ням
						1
2	3	4	5	6	7 Цэнхэр тэнгэрт цэвэр агаар олон улсын өдөр	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28 Монгол Улс Минаматагийн конвенцыг соёрхон батлав (2015)	29
30						

Бичил уурхайн жендэрийн зөвлөл

Сэлэнгэ аймгийн Мандал сумын **Бичил уурхайн жендэрийн зөвлөл** нь бичил уурхайчдын сайн дурын үндсэн дээр байгуулагдсан албан бус сүлжээ, ажлын баг юм.

Энэхүү зөвлөл нь бичил уурхайчдад хамтын эрх ашгийнхаа төлөө дуугарч, тулгамдаж буй асуудлаа оролцогч талуудын сонорт хүргэх, шийдвэрлүүлэх боломжийг бүрдүүлснээрээ Мандал сумын бичил уурхайчдад хамтын ажиллагааны чухал талбар болон хөгжөөд байна.

Мандал сум болон Түнхэл тосгоны ЕБС-ийн бага, дунд ангийнхны дунд зохион байгуулсан **“Мөнгөн уснаас татгалзъя”** гар зургийн уралдаан нь орон нутгийн иргэдэд бичил уурхайг зөвөөр ойлгуулах, олон нийтийн мэдлэг, ойлголтыг дээшлүүлэхэд чиглэсэн чухал санаачилгын нэг байлаа.

Аравдугаар сар

Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан	Бямба	Ням

	1 Hg	2	3	4	5	6
7	8	9	10 Минаматагийн конвенцод гарын үсэг зурав (2013)	11	12	13
14	15	16	17 Олон улсын ядуурлын эсрэг өдөр	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28 НҮБ-ын салбар байгууллагууд* Даян дэлхийн байгаль орчны санд нэгдэв (1991)	29	30	31			

*НҮБ-ын Аж үйлдвэрийн хөгжлийн байгууллага болон Байгаль орчны хөтөлбөр

Мөнгөн усны тухай Минаматагийн конвенц

Алтны бичил уурхай нь дэлхийн нийт алтны үйлдвэрлэлийн 15-20%-ийг бүрдүүлдэг хэдий ч энэ салбарын 80% нь албан бус секторт хамаарч, мөнгөн усны ялгарлын хамгийн том эх үүсвэр (37%) болж байна.

НҮБ-аас 2013 онд хүний үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй мөнгөн усны ялгарал, бохирдлоос хүний эрүүл мэнд, байгаль орчныг хамгаалах зорилгоор батлагдсан Мөнгөн усны тухай Минаматагийн конвенцод нийт 147 орон нэгдэн орж, 128 орон соёрхон батлаад байна. Монгол Улс энэхүү олон улсын гэрээнд нэгдэн орж улмаар 2015 онд уг конвенцыг соёрхон баталсан билээ.

MINAMATA
CONVENTION
ON MERCURY

Арван нэгдүгээр сар

Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан	Бямба	Ням
				1	2 Их Эзэн Чингис хааны өдөр	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17 НҮБ-ын Аж үйлдвэрийн хөгжлийн байгууллага байгуулагдав (1966)
18	19	20	21	22	23	24
25	26 Бүгд Найрамдах Улс тунхагласан өдөр	27	28	29	30	

planetGOLD хөтөлбөр

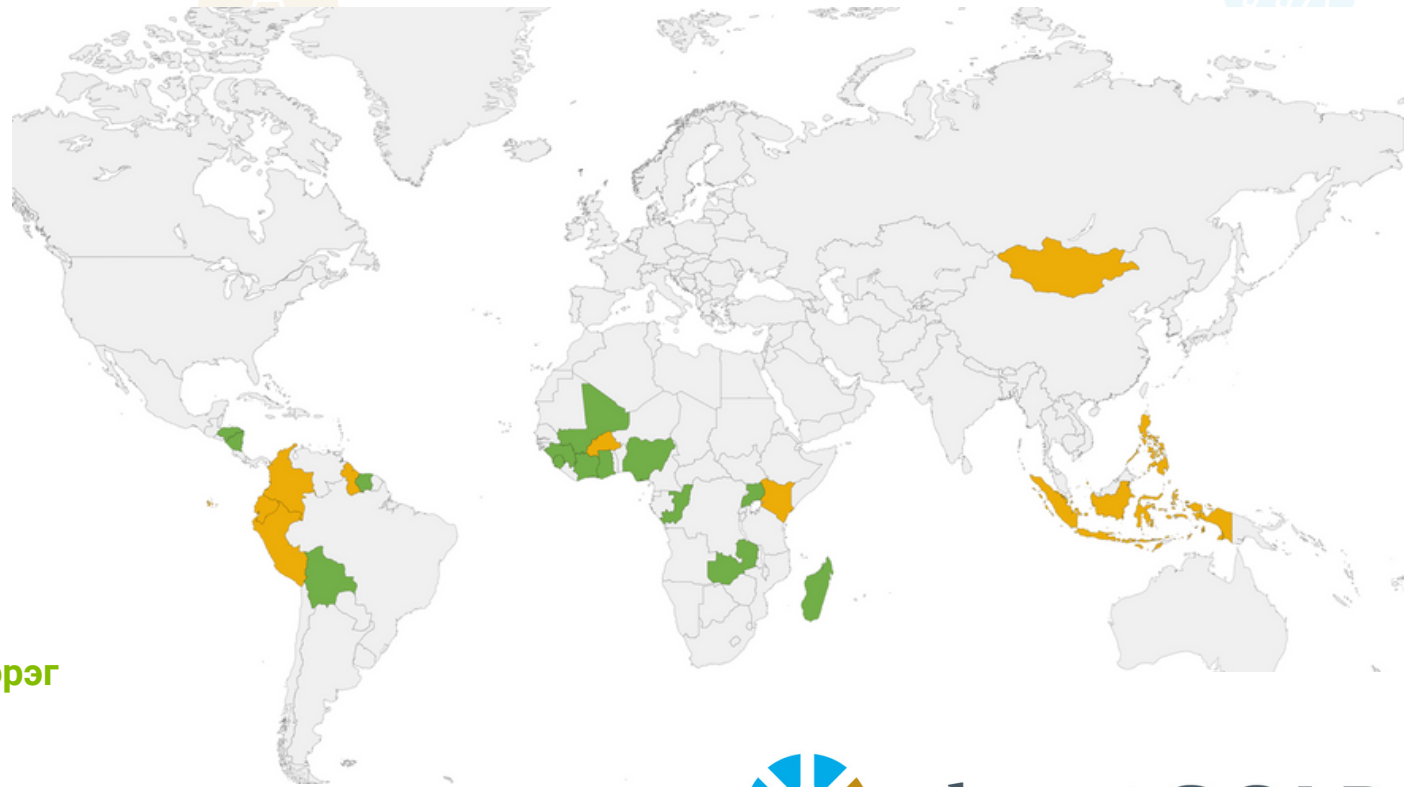
Минаматагийн конвенцын 7-р зүйл болон Хавсралт В-д алтны бичил уурхайтай холбогдох заалт, хүлээх үүрэг амлалтуудыг тусгасан. Тэдгээр зорилтуудыг хэрэгжүүлэх, алтны бичил уурхай дахь мөнгөн усны хэрэглээнээс үүдсэн асуудлуудыг нэгдсэн арга барилаар шийдвэрлэхэд нь Засгийн газруудад дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор Даян дэлхийн байгаль орчны сангаас planetGOLD хөтөлбөрийг 23 улсад хэрэгжүүлж байна.

1-Р ҮЕ ШАТ:

1. Буркина Фасо
2. Колумб
3. Эквадор
4. Гайана
5. Индонез
6. Кени
7. Монгол
8. Перу
9. Филиппин

2-Р ҮЕ ШАТ:

1. Болив
2. Конго
3. Гана
4. Гондурас
5. Мадагаскар
6. Нигери
7. Суринам
8. Уганда
9. Зааны ясан эрэг
10. Гвиней
11. Мали
12. Никарагуа
13. Сьерра Леон
14. Замби

planetGOLD

Алтны бичил уурхайд
эерэг өөрчлөлтийг авчирна.

A GEF Initiative

Арван хоёрдугаар сар

Даваа Мягмар Лхагва Пүрэв Баасан Бямба Ням

						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25 Монгол Улсад уул урхайн салбар үүсэж хөгжсөний ойн баярын өдөр	26	27	28	29 Үндэсний эрх чөлөө, тусгаар тогтнолоо сэргээсний баярын өдөр
30	31					

planetGOLD Монгол төсөл

Даян дэлхийн байгаль орчны сангийн санхүүжилттэй planetGOLD Монгол төслийг НҮБ-ын Байгаль орчны хөтөлбөр, Аж үйлдвэрийн хөгжлийн байгууллага нь 6 жилийн (2019-2024) хугацаатай хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам, Канад Улсын Алтны бичил уурхайн зөвлөл хамтран гүйцэтгэж байна.

Төсөл нь алтны бичил уурхайн үйл ажиллагааг албажуулах, уг салбарт мэргэжлийн хандлагыг бий болгох, улмаар бичил уурхай дахь мөнгөн усны далд хэрэглээг халахад хувь нэмэр оруулах зорилгоор төрийн болон иргэний нийгмийн байгууллагууд, мөн бичил уурхайчид, худалдаачид, боловсруулагчид зэрэг алтны нийлүүлэлтийн сүлжээнд оролцогч талуудтай хамтран ажиллаж байна.

Санхүүжүүлэгч:

Үндсэн хэрэгжүүлэгч:

Хамтрагчид:

БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ

МӨНГӨН УСНААС ТАТГАЛЗЪЯ!
MAKE MERCURY HISTORY!

ХУАНЛИ

2025

Санхүүжүүлэгч:

Үндсэн хэрэгжүүлэгч:

Хамтрагчид:

БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ

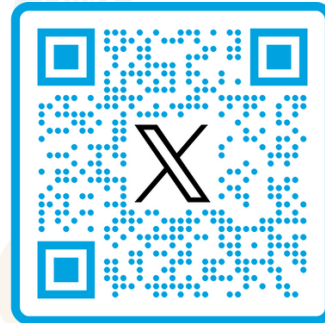
planetGOLD Монгол төсөл

Хамрах хүрээ:

- Сэлэнгэ аймгийн Баянгол, Мандал сум, Түнхэл тосгон
- Ховд аймгийн Булган, Алтай сум
- Говь-Алтай аймгийн Есөнбулаг сум

Төслийн үр дүн, үйл ажиллагааны талаарх мэдээллийг төслийн албан ёсны цахим хуудас, Facebook, Twitter/X, болон LinkedIn хаягаас авна уу.

Нэгдүгээр сар

Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан	Бямба	Ням

		1 Шинэ жил	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Хоёрдугаар сар

Даваа Мягмар Лхагва Пүрэв Баасан Бямба Ням

					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28		

Гуравдугаар сар

Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан	Бямба	Ням
					1	2
3	4	5	6	7	8 Олон улсын эмэгтэйчүүдийн өдөр	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18 Монгол цэргийн өдөр	19	20	21	22 Дэлхийн усны өдөр	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Мөнгөн усгүйгээр алтны хүдэр баяжуулах бага оврын үйлдвэр

planetGOLD Монгол төсөл нь Сэлэнгэ аймгийн Мандал сум болон Түнхэл тосгонд алтны хүдэр баяжуулах бага оврын үйлдвэрийг тус тус дэмжиж байна. Эдгээр үйлдвэрт мөнгөн усгүй, байгаль орчинд хал багатай, үр ашиг бүхий технологийг нэвтрүүлж, хоногт 3-10 тонн хүдэр баяжуулах хүчин чадалтай сүүлийн үеийн тоног төхөөрөмжүүдийг суурилуулав.

*Сэлэнгэ аймгийн Мандал суманд байгуулсан
бага оврын үйлдвэр*

*Сэлэнгэ аймгийн Мандал сумын
Түнхэл тосгонд байгуулсан бага оврын үйлдвэр*

Дөрөвдүгээр сар

Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан	Бямба	Ням
	1	2	3	4	5	6
7 Дэлхийн эрүүл мэндийн өдөр	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	17	19	20
21	22 Эх дэлхийн өдөр	23	24	25	26	27
28 Олон улсын хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын өдөр	29	30				

КРАФТ Код/planetGOLD шалгуур

КРАФТ Код/planetGOLD шалгуур нь бичил уурхайн байгууллагууд хариуцлагатай уул уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэн явуулах эхний алхам юм. Бичил уурхайн байгууллагууд албан ёсны зах зээлд нэвтрэх, үйл ажиллагаагаа албажуулан хариуцлагажуулах мөн үүсч болох эрсдэлүүдийг удирдахын тулд КРАФТ Код хариуцлагатай бичил уурхайн стандартыг дагаж мөрддөг.

planetGOLD Монгол төсөл нь хамтран ажиллаж буй бичил уурхайн 3 байгууллага дээр энэхүү стандартыг амжилттай нэвтрүүлэн хэрэгжүүлж байна. Ингэхдээ КРАФТ Кодын модульчлагдсан бүтцийн дагуу стандартын шаардлагуудыг даган мөрддөг.

МОДУЛЬ 1

Удирдлагын тогтолцоо бүрдүүлэх

МОДУЛЬ 2

Хууль эрх зүйн хүрээнд албан ёсны байх

МОДУЛЬ 3

Хуулиар хориглосон болон хүний үндсэн эрхийн зөрчлүүдийг нэн даруй илрүүлэн зогсоох

МОДУЛЬ 4

Гарал үүсэл, мөнгө угаалт зэрэг алтны нийлүүлэлтийн сүлжээнд үүсч болох эрсдлүүдийг шат дараатайгаар зогсоох

МОДУЛЬ 5

Жендэр, хүний эрх, ХАБЭА, байгаль орчны нөхөн сэргээлт, нутгийн уугуул иргэдийн эрх ашгийг хамгаалах талаар байнгын арга хэмжээ авах

Тавдугаар сар

Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан	Бямба	Ням

			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22 Олон улсын биологийн олон янз байдлын өдөр	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Хариуцлагатай бичил уурхай эрхлэх алхам

1

Бичил уурхай эрхлэгчид тавигдах шаардлага

- 18 насанд хүрсэн ;
- тухайн аймаг, нийслэлд оршин суугчаар бүртгүүлсэн;
- нөхөрлөл, хоршооны гишүүн;
- мэргэжлийн холбооны сургалтад хамрагдан гэрчилгээ авсан;
- татварын албанд татвар төлөгчөөр бүртгүүлсэн байх.

Зохион байгуулалтын хэлбэр

Бичил уурхай эрхлэгч этгээд нь:

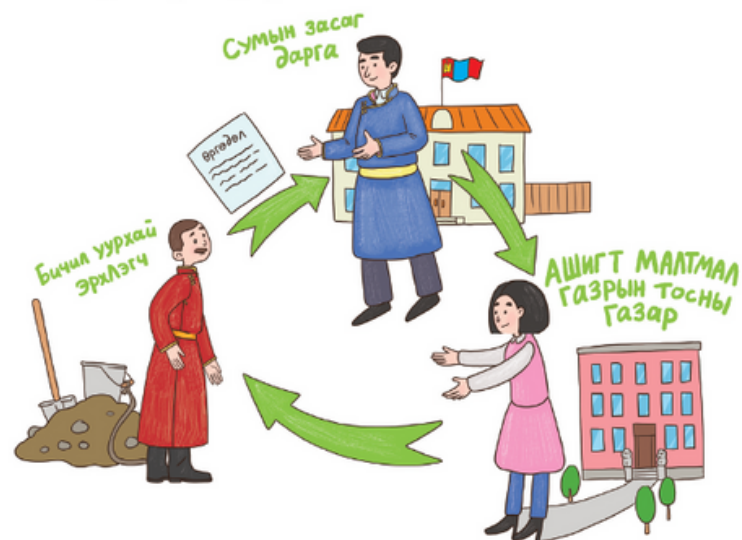
- нөхөрлөл, хоршоо, бүртгэгдээгүй нөхөрлөлийн гишүүн байх
- нэг нөхөрлөл, хоршооны гишүүдийн тоо нь 9-өөс цөөнгүй байна.

2

Газрын хүсэлт, өргөдөл түүнийг шийдвэрлэх үе шат хугацаа

- Бичил уурхай эрхлэгч нь бичил уурхайгаар ашигт малтмал олборлохыг хүссэн өргөдлийг сум, дүүргийн Засаг даргад гаргана.
- Сум дүүргийн Засаг дарга өргөдлийг үндэслэн дүгнэлт гаргуулах саналыг аймаг, нийслэлийн Засаг даргад уламжилна.
- Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга дүгнэлт гаргуулах саналыг ажлын 10 хоногт багтаан Ашигт малтмал газрын тосны газарт хүргүүлнэ.
- Ашигт малтмал газрын тосны газар нь дүгнэлтийг ажлын 10 хоногт багтаан гаргаж, аймаг, нийслэлийн Засаг даргад хүргүүлнэ.
- Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга дүгнэлтийг сум, дүүргийн Засаг даргад хүргүүлнэ.
- Сум, дүүргийн Засаг дарга өргөдөл гаргасан бичил уурхай эрхлэгчтэй гэрээг бичил уурхайн мэргэжлийн холбоотой хамтран байгуулна.
- Ашигт малтмал газрын тосны газар бичил уурхайн зориулалтаар орон нутгийн тусгай хэрэгцээнд авсан газрыг кадастрын зураг зүйн нэгдсэн бүртгэлд бүртгэнэ.

Эх сурвалж: Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 8-р сарын 03-ны өдрийн 296 тоот тогтоолоор батлагдсан "Бичил уурхайгаар ашигт малтмал олборлох журам"

Зургаадугаар сар

Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан	Бямба	Ням

						1 Хүүхдийн баяр
2	3	4	5 Дэлхийн байгаль орчны өдөр НҮБ-ын Байгаль орчны хөтөлбөр байгуулагдав (1972)	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15 Олон улсын уул уурхайн салбар дахь эмэгтэйчүүдийн өдөр
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25 Алтны бичил уурхайн зөвлөл байгуулагдав* (2008)	26	27	28	29
30						

*Канад Улсын Алтны бичил уурхайн зөвлөл нь Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамтай хамтран planetGOLD Монгол төслийг 2019-2024 онд хэрэгжүүлэв.

Хариуцлагатай бичил уурхай эрхлэх алхам

3

Гэрээ байгуулах

Бичил уурхайгаар ашигт малтмал олборлох гэрээг

- сум, дүүргийн Засаг дарга
- бичил уурхайн мэргэжлийн холбоо,
- бичил уурхай эрхлэгч этгээд гуравласан гэрээ хэлбэрээр байгуулна.

Ашиглалтын лицензтэй аж ахуй нэгжийн талбай дээр олборлолт явуулах гэрээг

- сум, дүүргийн Засаг дарга
- бичил уурхайн мэргэжлийн холбоо
- аж ахуйн нэгжийн төлөөлөл
- бичил уурхай эрхлэгч этгээд дөрвөн талт гэрээ хэлбэрээр байгуулна.

Сум, дүүргийн Засаг дарга нь гэрээнд заасан үүргээ биелүүлж ажилласан бичил уурхай эрхлэгч этгээдтэй тухайн талбайн ашигт малтмалыг ашиглаж дуусах хүртэлх хугацаанд гэрээг жил бүр сунгах үүрэгтэй. Гэрээг сунгахаас үндэслэлгүйгээр татгалзах ёсгүй.

4

Татвар, даатгал

- Эрүүл мэндийн даатгалд албан журмаар даатгуулна;
- Бичил уурхай эрхлэгч нь нийгмийн даатгалд даатгуулна;
- Үйл ажиллагаанаас олсон орлогоос хуульд заасны дагуу татвар төлнө;
- Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр төлнө;
- Ус ашигласны төлбөр, хог хаягдлын хураамж тус тус төлнө;
- Татвар, нийгмийн даатгалын тайланг хууль тогтоомжийн дагуу тайлагнана.

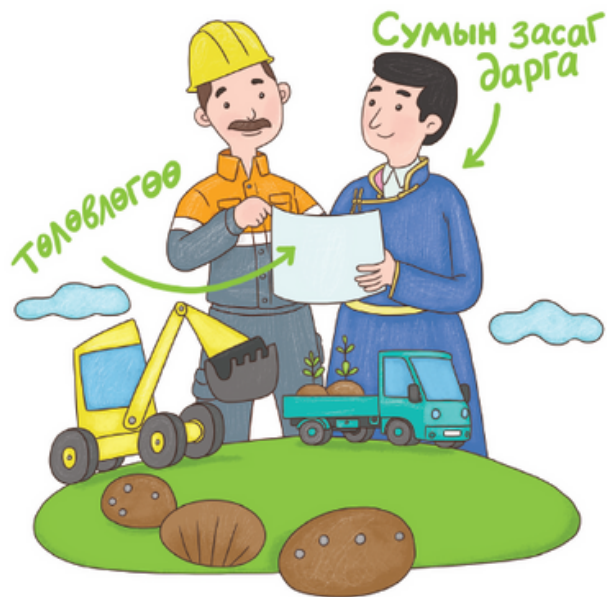
Эх сурвалж: Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 8-р сарын 03-ны өдрийн 296 тоот тогтоолоор батлагдсан "Бичил уурхайгаар ашигт малтмал олборлох журам"

Хариуцлагатай бичил уурхай эрхлэх алхам

5

Бичил уурхайн нөхөн сэргээлт

- Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө боловсруулж сум, дүүргийн Засаг даргаар батлуулна;
- Нөхөн сэргээлтийн зардлыг тооцож, сум, дүүргийн Засаг даргатай тохиролцсоны үндсэн дээр зохих хөрөнгийг сумын нөхөн сэргээлтийн дундын дансанд төвлөрүүлнэ;
- Талбайг ашиглаж дууссан бол нөхөн сэргээлтийн аргачлалын дагуу биологийн болон техникийн нөхөн сэргээлт хийж сум, дүүргийн Засаг даргын томилсон комисст актаар хүлээлгэн өгнө;
- Бичил уурхай эрхлэгч олборлолт явуулсан талбайг нөхөн сэргээж орон нутагт хүлээлгэн өгсөн тохиолдолд нөхөн сэргээлтийн барьцаа хөрөнгийг буцаан авна.
- Талбайг буцаан хүлээлгэж өгсөн нь бичил уурхай эрхлэгч этгээдийн өөрийн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт байгаль орчны нөхөн сэргээлт хийх үүргээс чөлөөлөх үндэслэл болохгүй!

6

Хяналт, хариуцлага

- Бичил уурхайгаар ашигт малтмал олборлох журмын хэрэгжилтэд нутгийн захиргааны байгууллага, төрийн захиргааны байгууллага, бичил уурхайн мэргэжлийн холбоо хяналт тавина.
- Жил бүр гэрээ байгуулсан талууд гэрээний хэрэгжилтийг дүгнэн гэрээ дүгнэсэн акт үйлдэнэ. Энэ акт нь цаашид гэрээг цуцлах, сунгах эсэх асуудлыг шийдвэрлэх гол баримт бичиг болно.

Эх сурвалж: Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 8-р сарын 03-ны өдрийн 296 тоот тогтоолоор батлагдсан "Бичил уурхайгаар ашигт малтмал олборлох журам"

Хариуцлагатай бичил уурхай эрхлэх алхам

7

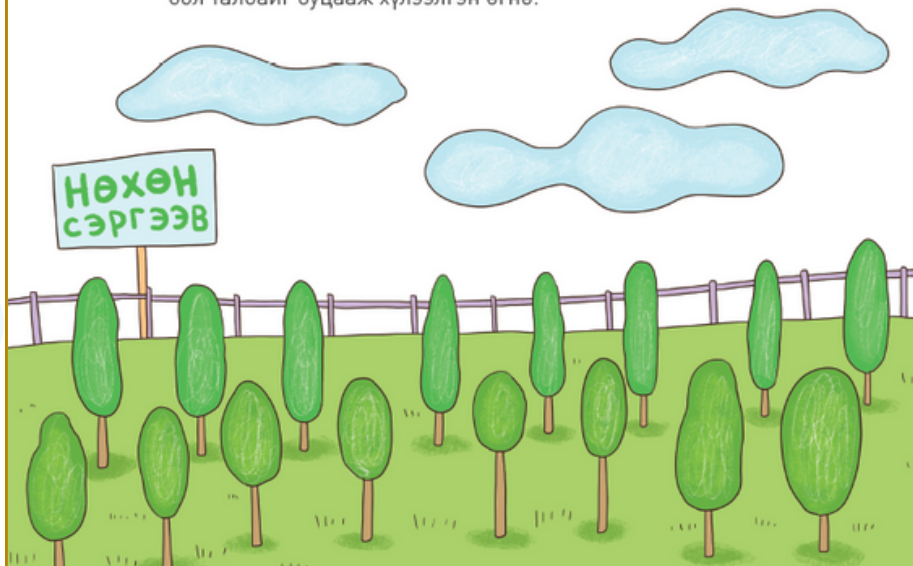
Гэрээ цуцлах үндэслэл, хаалт

- Бичил уурхай эрхлэгч нь гэрээний үүргээ биелүүлээгүй;
- Бичил уурхайн аюулгүй байдлын дүрмийг дагаж мөрдөөгүй;
- Нөхөн сэргээлт хийгээгүй;
- Үйл ажиллагааны болон эвдрэлд орсон талбайн хэмжээ, нөхөн сэргээлтийн тайлан мэдээг холбогдох байгууллагуудад хугацаанд нь хүргүүлээгүй тохиолдолд

Бичил уурхай эрхлэгчтэй байгуулсан гэрээг цуцлан, түүнтэй дахин гэрээ байгуулахгүй байх эрх сум, дүүргийн Засаг дарга, бичил уурхайн мэргэжлийн холбоонд байна.

Талбайг буцааж хүлээлгэн өгөх

- хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн нөхцөлөөс шалтгаалан олборлолтыг үргэлжлүүлэх боломжгүй болсон тухай эрх бүхий улсын байцаагчийн дүгнэлт гарсан;
- талбайг цаашид ашиглах боломжгүйн улмаас хүлээлгэн өгөх хүсэлт гаргасан, гэрээг цуцалсан;
- гэрээгээр хүлээсэн үүргээ бүрэн биелүүлж, гэрээг талууд дүгнэсэн бол талбайг буцааж хүлээлгэн өгнө.

8

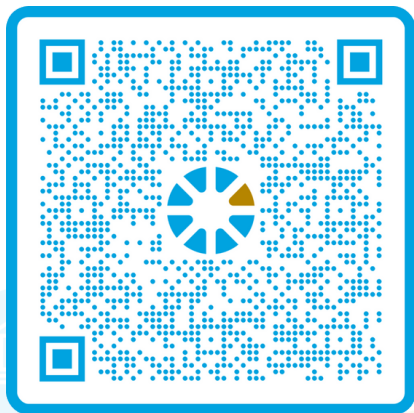
Бичил уурхайд хориглох зүйл!!!

- Олборлолтын талбайд 18 нас хүрээгүй иргэнийг оруулахыг;
- Өмнө нь хөндөгдөөгүй болон нөхөн сэргээлт хийж хүлээлгэн өгсөн газар олборлолт явуулахыг;
- Ашигт малтмал газрын тосны газраас дүгнэлт гаргаагүй талбайд олборлох гэрээ байгуулахыг;
- Гэрээгээр олгосон талбайг бусдад шилжүүлж, барьцаалж, худалдах, түрээслэхийг;
- Тусгай зөвшөөрөлтэй этгээдээр тэсэлгээний ажил явуулахаас бусад тохиолдолд туслан гүйцэтгэгчээр ажил гүйцэтгүүлэхийг;
- Үнэт металл, үнэт чулууны арилжаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөлгүй этгээдэд олборлосон үнэт металл, үнэт чулуугаа худалдахыг;
- Ашигт малтмал олборлохдоо 3500 см³ –с илүү моторын багтаамжтай механизм ашиглах ба 1-ээс илүү механизм ашиглахыг;
- Хүдэр боловсруулах үйл ажиллагаандаа химийн хортой, аюултай бодис ашиглахыг хориглоно.

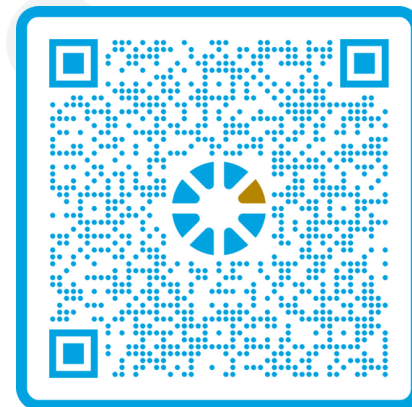

Эх сурвалж: Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 8-р сарын 03-ны өдрийн 296 тоот тогтоолоор батлагдсан "Бичил уурхайгаар ашигт малтмал олборлох журам"

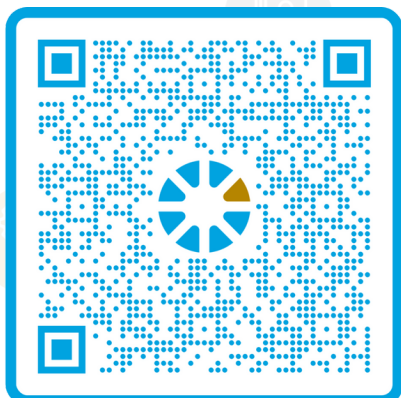
planetGOLD Монгол төслөөс бэлтгэн гаргасан судалгаа, тайлан

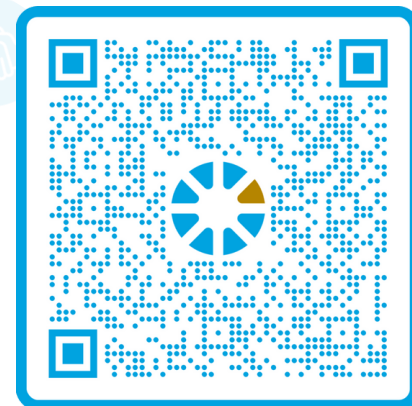
Монгол Улс дахь алтны бичил уурхайн салбар: planetGOLD Монгол төслийн бүс нутгийн нөхцөл байдлын судалгаа

Алтны бичил уурхай дахь жендэрийн нөхцөл байдлын зураглал

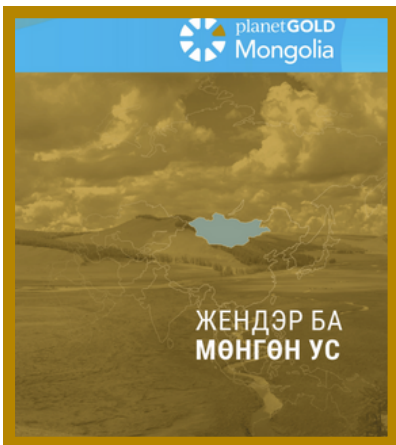

Монгол Улсын бичил уурхай дахь алтны худалдаа

Монгол Улс дахь Алтны бичил уурхайн салбарын эрх зүйн орчны дүн шинжилгээ

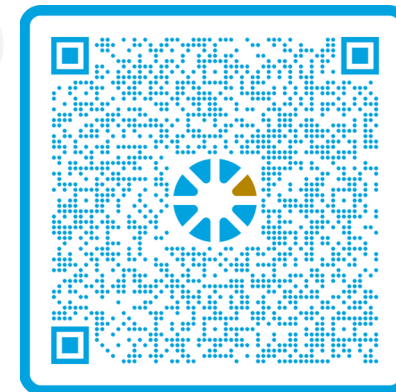
planetGOLD Монгол төслөөс бэлтгэн гаргасан МЭДЛЭГИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНҮҮД

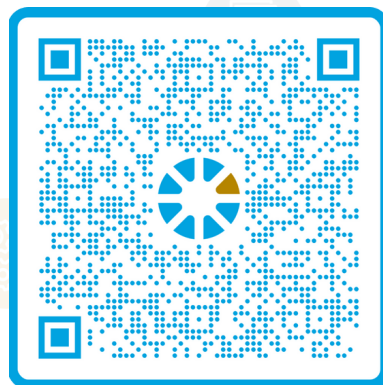
Жендэр ба мөнгөн ус

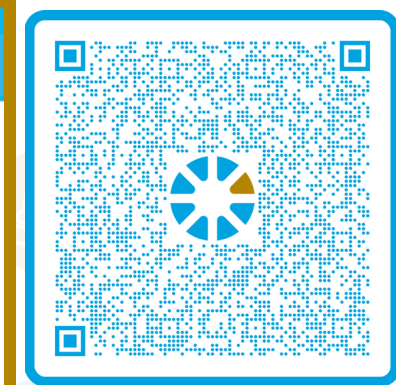
Бичил уурхай дахь албан ёсны санхүүжилтийг
нэмэгдүүлэх арга замууд

Алтны бичил уурхайд хэрэглэгддэг
химийн бодисын хор хөнөөл

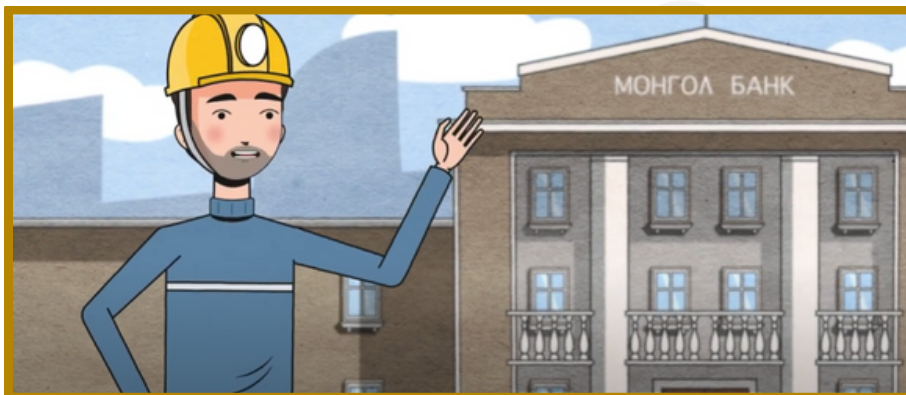
Санхүүгийн хүртээмж мэдээллийн хуудас

planetGOLD Монгол төслөөс бүтээсэн 2D анимэйшн

Бичил уурхайд алтны гарал үүсэл ил тод байх нь яагаад чухал вэ? Энэхүү видеоноос үзээрэй.

Хариуцлагатай бичил уурхайчин гэж хэн бэ? QR уншуулж видеог үзээрэй.

